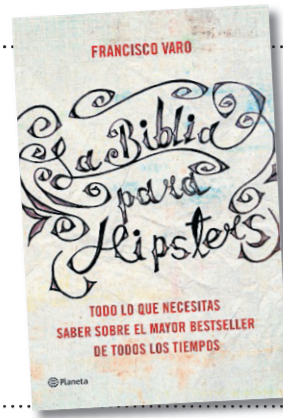

ESTILS

'La Bíblia per a hipsters'

Amb aquest provocatiu títol publicat en castellà per Planeta, Francisco Varo, professor de teologia a la Universitat de Navarra, ens presenta les claus per comprendre i gaudir del llibre més important de la cultura occidental d'una manera amena i actual, divertida però rigorosa. Perquè, si

bé no hi ha ningú que no hagi sentit parlar de la Bíblia, sabem realment què és? Què s'hi explica? Qui són els seus protagonistes? Qui la va escriure? Per què ens pot interessar avui en dia? Què té a veure Breking bad amb els apòstols? I U2 amb els Evangelis?

GEORGE SANTAYANA:

la religió d'un filòsof poeta

La sensibilitat i la reflexió són clau per anar una mica més enllà del monòton debat entre partidaris i detractors de la qüestió religiosa

DÍDAC P. LAGARRIGA
BARCELONA

Poesia, com a paraula, mai espanta. El terme religió és més dens i busca posicionar-nos. Filosofia, sovint, és un mot allunyat, tancat en ell mateix... La religió d'un filòsof poeta, per tant, és una frase composta de mots que esclaten amb intensitats diferents, com els plats dels nous xefs que busquen sorprendre amb textures i sabors inesperats. Tanmateix, els seus ingredients són bàsics i tradicionals: creença, sensibilitat, raó. Entre les cuines sí hi ha un mot que indigna: fanatisme. Per a nodrir-nos i gaudir de l'experiència d'un bon àpat, doncs, l'elaboració de qualsevol plat que contingui creença, sensibilitat i raó ha de tenir molt en compte els efectes putrefactes del fanatisme. Un fanatisme, cal recordar-ho, que no va ineludiblement lligat a cap d'aquests ingredients, sinó que sorgeix d'una manera ràpida i fàcil quan no es tenen en compte certes normes higièniques. D'higiene mental, principalment.

George Santayana (1863-1952) va ser un d'aquests xefs de les lletres que buscava la concòrdia i la sincronia, tan actual, en un àmbit fortament imprès per la discrepància i la tensió. I ens ofereix receptes àgils, de fàcil digestió per allargar les con-

verses de sobretaula: "Els assumptes de religió mai haurien de ser assumptes de controvèrsia. No raonem amb un amant sobre el seu gust, ni el condemnem, si som justos, per viure una passió tan humana. El fet que la senti no indica manca de seny per la seva part en altres assumptes."

Entre dos mons, o dins d'ells

Santayana, que els seus editors el defineixen com "l'escèptic més obert al missatge religiós i més comprensiu amb el seu impuls íntim", va exercir de catòlic entre protestants i de protestant entre catòlics pel seu bon coneixement de les cultures llatina i anglosaxona. Tot i néixer a Madrid de pares espanyols, va ser educat a Boston, on fou professor a la Universitat de Harvard durant dues dècades i va assolir una gran reputació com a poeta i filòsof. Autor de nombroses obres escrites en anglès, només en els darrers anys s'han començat a traduir al castellà uns llibres publicats molts d'ells fa més de cent anys, però que continuen vigents. Santayana té ulls de poeta, cervell de filòsof i cor de creient, característica que el fa intemporal, vagarejant per les qüestions últimes i profundes sense perdre la sensibi-

Diàleg amb comunitats musulmanes catalanes

Justícia i Pau i Cristianisme i Justícia organitzen aquest diàleg amb representants d'entitats musulmanes per reflexionar sobre quines són les seves dificultats, necessitats, experiències i propostes per afavorir la convivència. Avui dijous 17 de desembre, a les 19h, al c/ Roger de Llúria 13, Barcelona.

LES COMUNITATS MUSULMANES CATALANES DAVANT DELS REPTES DEL MON D'AVUI

litat ni l'impuls, càlid, del cor. El darrer llibre traduït al castellà el publica ara l'editorial Trotta sota el títol *Pequeños ensayos sobre religión*, un títol ja de per si suggeridor al incloure-hi el poètic mot petit al capdavant. Va ser el crític Logan Pearsall Smith qui li va proposar a Santayana, l'any 1917, reunir en un llibre fragments que Logan havia seleccionat del conjunt de la seva obra, i d'aquí el títol i també el llibre que no és només llibre, sinó una agradable panoràmica, intensa i breu, a la visió d'aquest intel·lectual hispà-estadunidenc sobre la religió.

Gràcies a la destil·lació dels fragments escollits, el poeta filòsof prepara pels comensals intemporals un menú fresc, polèmic per qui busqui polèmiques i enlluernador per qui vulgui anar una mica més enllà dels debats acalorats i monòtons entre partidaris i detractors de la qüestió religiosa. "La religió -ens diu Santayana- ofereix un altre món, gairebé tan bast i sòlid com el real, on es pot desenvolupar l'ànima. En entrar-hi, no ens endinsem en una esfera de somnis arbitraris, sinó en una esfera de lleis en la que podem assolir aprenentatge, experiència i felicitat. Hi ha més mètode, més raó, en aquesta bogeria que en el seny de la majoria de la gent. Per això el cre-

ient en una religió adient i madura s'hi aferra amb aquella estranya tenacitat i la considera com la seva més preuada herència, o bé es queda completament mut o bé es mervella de què una ficció tan salvatge pugui arrelar en una ment raonable." I, per acompanyar la reflexió i la faci més gustosa, ens en proposa una altra: "La dignitat de la religió, igual que la de la poesia, rau precisament en la seva adequació ideal, en copsar adientment els significats i els valors de la vida, en anticipar la perfecció; així, l'excel·lència de la religió es deu a una idealització de l'experiència que, mentre ennobleix la religió si la tracta com a poesia, la converteix necessàriament en falsa si la tracta com a ciència. La seva funció consisteix, més aviat, en extraure dels materials de la realitat una imatge d'aquell ideal al que la realitat s'hauria de conformar i en fer-nos ciutadans, per anticipació, del món que anhelem."

Allunyats de nosaltres mateixos

José Beltrán i Daniel Moreno, encarregats de la traducció i presentació d'aquests petits assajos, sintetitzen la visió de Santayana sobre la religió mostrant com aquesta es desplega en dues perspectives: "Una es

dirigeix cap al coneixement, l'altra cap al control. Una és mítica, l'altra màgica. El mite té un valor positiu, mentre que la màgia queda relegada, segons Santayana, a una pràctica irracional i supersticiosa. Així que per a ell, la funció de la religió és ajudar a l'animal humà, que viu enmig de forces i esdeveniments que defugen el seu control i n'ignoren els seus interessos, proporcionant-li una saviesa de la renúncia i una perseverança en el pensament i en l'acció.", conclouen Beltrán i Moreno.

Una visió moderna, malgrat el pas dels anys, i que encaixa en l'anhel de les societats secularitzades que busquen un sentit a la vida i un equilibri intern més enllà del brogit, l'abundància material i l'acceleració en la que vivim. "Nosaltres, i l'univers sencer, existim només per l'apassionat intent de tornar a la perfecció, per la necessitat radical de perdre'ns de nou en Déu. Aquell inefable bé és la nostra possessió natural; tot allò que honrem en aquesta vida és només la recuperació parcial del dret a néixer; cada delícia és com un clar entre els núvols a través del qual copsam la besllum del nostre cel nadiu. Si aquell cel ens sembla tan llunyà i la seva idea tan confusa i irreal és perquè estem massa lluny de l'autoconeixement, massa immersos en el que és aliè i destructiu per a l'ànima", va escriure Santayana, com si ho escrivís avui mateix. —

La cita de la setmana

"Quin remolí em xucla?
Com un vòrtex m'obro al buit
enmig del meu centre".

M. Dolors Coll Magrí

El pànic que fa emmalaltir

Opinió

EULÀLIA FANAR
INVESTIGADORA EN TEMES
DE GÈNERE I CONFLICTE

Moltes vegades ens oblidem que els discursos islamòfobs, malgrat la seva insistència en l'Islam i els musulmans, van més enllà d'aquests elements. Principalment, s'hi amaga també un pànic ferotge a tota gestió de la pròpia vida que no sigui igual a la de la persona que llença els atacs. Per això se la va denominar islamofòbia, com es denomina xenofòbia a la malaltia del racista, doncs es fonamenta en el pànic incontrolable de qui la pateix.

El mitològic Fobos, fill d'Ares i Afrodita, no necessita més fidels. Tanmateix, el pànic desproporcionat i les alteracions psíquiques que provoca la fòbia creixen i s'escampen enlloc de disminuir. Es fa molt estrany de veure com una societat que pateix una malaltia mental tan estesa com la fòbia, enlloc de voler-la curar el que fa és aplaudir-la i exhibir-la. Fins i tot votar-la.

Qui pateix una fòbia, qualsevol fòbia, ha d'entendre que és una patologia tractable, que té cura i tractament. Acceptar-ho és el primer pas per voler sanar

tractable, que té cura i tractament. Acceptar-ho és el primer pas per voler sanar. Ha d'entendre que, malgrat l'intent d'esgrimir arguments racionals per argumentar la seva fòbia, de racional no en té res, aquesta malaltia. De res serveix apel·lar a la Il·lustració o a la Cultura com qui es cobreix amb una capa amb superpoders que ens protegeix i ens aïlla de les nostres misèries. La ment és fràgil i s'altera, som humans. Quan aquesta alteració ens desequilibra podem perdre la noció de realitat; afloren llavors els pànics i els deliris més amagats.

Si canviem les paraules, també en modifiquem el significat i, per tant, totes les tergiversacions són possibles. Qui pateix d'islamofòbia o de xenofòbia (sovint van associades) vol fer d'aquesta malaltia una virtut, i amb la retòrica del discurs ho presenta com una qüestió imprescindible, humanista, sense adonar-se que, malauradament, el seu deliri també fa emmalaltir tot el que l'envolta. —

CONSCIÈNCIA
D'ARA
Cada dijous
I la setmana que ve:
Emocions, benzina
i nens: un conte de
Nadal